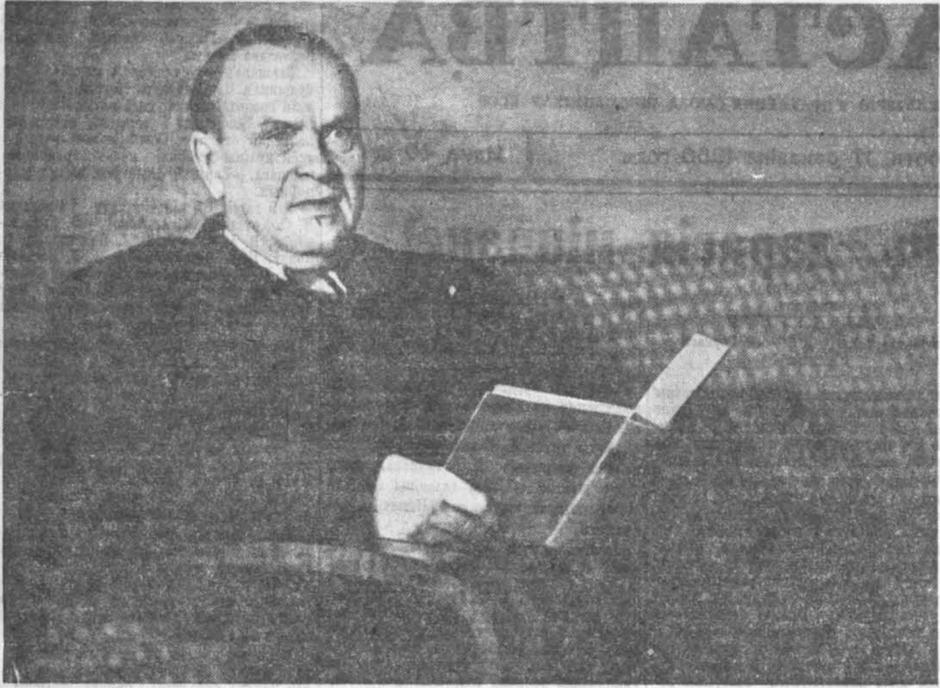

60-годдзе з дня нараджэння Кандрата Крапівы

ПАЖАДАННІ ЗЕМЛЯКОЎ

(Пісьмо з вёскі Нізак)

Дарагі Кандрат Кандратавіч! Вы добра памятаеце нашу старую вёску Нізак, з яе пахлымі хаткамі, непісьменную, знясіленую годам і галечай...

іх музыку. Такія песні, як «Родная краіна», «Агі камунізма» і іншыя, народжаны ў нашым калгасным хоры...

Вінуем Вас ад імя ўсіх калгаснікаў з 60-годдзем з дня Вашага нараджэння і жадаем шчаслівага жыцця і плённай творчай працы на карысць працоўнага народа.

Вокладкі выданняў п'ес К. Крапівы «Плюць жаваранкі» і «Хто смеяцца апошнім» на кітайскай мове.

Слова кітайскага друга

Паважаны акадэмік і пісьменнік таварыш Крапіва! Нягледзячы на тое, што я з Вамі асабіста незнаёмы і не меў перапіскі, я вельмі добра ведаю Вама імя і Вашы творы...

Сатырычныя вобразы і мова Вашых намернай таксама вострыя, як Ваш псеўданім—Крапіва. Для таго, каб кітайскія чытачы глыбей зразумелі вобразы і імя гэтых п'ес, я вырашыў напісаць артыкул аб Вашых творах «Плюць жаваранкі» і «Хто смеяцца апошнім»...

Гун Жэнь-фан, Пекін.

Творчасць, якая ўпрыгожвае наша жыццё

Бесч. людзі, якія маюць як быццам не адно жыццё, не адну біяграфію, — жыццё іх ўпрыгожвае многія тысячы жыццяў і біяграфій. Дзялячыся з мноствам людзей...

Аб гэтым кожны з нас, беларускіх пісьменнікаў, можа расказаць па-свойму, у дэталюх—па-рознаму, а ў галоўным—пра адно.

У сьнег маіх пачуццяў і думак Крапіва ўвайшоў яшчэ ў канцы дваццятых гадоў. Вострыя слова яго сатыры, яго пераможны смех не маглі стэрмаць і граціца Крапіву велілі і любілі працоўныя былой Заходняй Беларусі. Падлетцамі мы вывучалі яго байкі і вершы са старонак прагрэсіўных і падпольных газет, з сатырычнага часопіса «Маланка».

Пасля, калі Веравеев склаваў сумнай памяці «рыжскую мяжу», я панаміўся з прозай і драматургіяй Крапівы, таксама ўзніўшы іх з сабой, у жыццёвы пошук, назасяды. У канцы ваіны і ў два пасляваіныя гады, калі «Раздзім фашысцкую галіну!» і «Вожык» раздзімаў Крапіва, мне пананцавала быць супрацоўнікам гэтых часопісаў.

Разам з мноствам яго шчаслівых чытачоў і малалейных сяброў па пару ад усёй душы жадаю дабрага здароўя, найбольшай свабоды ад усіхкіх нагрузак і паслужэнняў, якія вельмі базілісна і часта зусім непатрэбна забіраюць у яго наддаражэйшае—час і спавод для творчай працы, якая належыць народу, якая ўпрыгожвае нашае жыццё.

Янка БРЫЛЬ.

Ад шчырага сэрца

Гэта было шаснаццаць год таму назад. Мы з Патрасам Шырмам у пачатку снежня 1940 года першы раз ехалі ў сталіцу Савецкай Беларусі ў якасці прадстаўнікоў Літвы на юбілей вялікага беларускага поэта Янкі Купалы.

Сярод тых, хто сустракаў нас на Мінскім вакзале, асабліва ўраваўся ў памяць добры, сцякоўны твар пісьменніка, які ціха і сціпла назваў сябе: Крапіва. Я надзіваўся ўрадаваўся, назімаўшыся з ім — яго байкі, вострыя і цікавыя, мне былі вядомыя з друку і з літаратурных перадач мінскага радыё.

У твары Кандрата Кандратавіча, у яго вачах убачыў я сапраўдную народную мудрасць, якая так спакойна, з такім свабодным гумарам лёцця ў яго творах. Крапіва, востра бачучы і высеіваючы адмоўнае ў жыцці, па-майстэрску варыяцтваецца ў сваёй творчасці сакавітым беларускім народным гумарам, трапінымі словамі. Яму ўсё гэта даступна, бо ён сапраўдны сын свайго народа, у народзе вырае і разам з народам амагаўся і змагаецца за новае шчаслівае жыццё.

Я знаў, што ён пачаў пісаць, будучы ў Савецкай Арміі, а сакавітай мове і лагічнасці вучыўся, будучы настаўнікам у беларускай вёсцы, у самай гупцы народа. З Крапівай нам даводзілася сустракацца ў Маскве ў час Айчынай ваіны, калі пісьменнік прыязджаў з фронту, а потым калі ён рэдагаваў сатырычны часопіс. Як і заўсёды, непрыкметна і ціха ён рабіў вялікую справу. Разам з выконваннем абавязкаў журналіста напісаў ён у гэты час і п'есу «Праба агнём». Я не бачыў гэты твор на сцэне, але пасля ваіны ў адрозжэнні Мінску мне давялося бачыць іншую п'есу Крапівы—«Плюць жаваранкі», якую глядачы прынялі з энтузіязмам. Гэтая п'еса поўная бліскучай мудрасці беларускага народа. Пісьменніку ўдалося стварыць жывы характа-

ры, насыціць жыццёвы матэрыял сапраўдным гумарам. Глядач цаніць гэта і на кожную сцэну раэгуе нострыннымі смехам. Праглядзеўшы спектакль, я яшчэ глыбей зразумеў талент Крапівы, яго разумную ўсешку, яго здарова, добры смех.

У пасляваіныя гады мне не раз даводзілася сустракацца з Кандратам Крапівай. Я чуў яго глыбоказначымі размовамі па пытаннях літаратуры і асабліва драматургіі на пленумах пісьменнікаў у Маскве. З вялікай цікавасцю я чытаў і чытаю яго працы па пытаннях філалогіі, надрукаваныя на ўсесаюзнай перыядыцы.

Шырокая, разнастайная і складаная літаратурная і навукова-грамадская дзейнасць гэтага выдатнага сына беларускага народа, Кандрат Крапіва — пісьменнік не толькі Беларусі. Яго п'есы «Канец дружбы», «Партызаны», «Хто смеяцца апошнім», «Праба агнём» і «Плюць жаваранкі» даўно выйшлі на ўсесаюзную арэну і сталі культурным здабыткам усёй нашай краіны.

Вясной 1950 года ў час святавання дзесяцігоддзя Савецкай Літвы мы з К. Крапівай хапілі на залітых сонным вуліцах Вільніоса, размаўляючы аб тым, што з літоўскай сталіцай звязаны многія імёны ў беларускай літаратуры. Мы гаварылі і аб тым, што савецкі лад знішчыў граніцы паміж многімі народамі, і воем мы, пісьменнікі розных народаў, нібы сапраўдныя браты, адны ў другіх вучымся і спабарнічаем, служачы адной выдатнай мэце. Кандрат Крапіва, як заўсёды, усміхаўся сваёй разумнай усешкай чалавека, які многа бачыў і многа разумее, жмурачы ад вясенняга сонца, якое святлаа шчодр і ласкава.

Разам з іншымі літоўскімі пісьменнікамі прыёма мне сардэчна пацісцэць руку добраму таварышу, пісьменніку братага беларускага народа, які ўсё жыццё дае барацьбе за шчасце савецкіх людзей. І мне разам з тысячамі і тысячамі чытачоў і глядачоў твораў Крапівы хочацца пажадаць дарогаму сябру доўгіх год жыцця, здароўя і нягаснага натхнення.

Антанас ВЕНЦЛОВА, Вільнюс.

Любімы драматург

Кандрат Кандратавіч Крапіва — беларускі драматург, з імем якога звязаны дэпшыя спектаклі тэатра імя Янкі Купалы.

Нам, работнікам беларускага тэатра, асабліва радасна вітаць пісьменніка ў гэты знамянальны для яго і для ўсіх нас дзень і жадаць яму доўгіх год і вялікіх творчых поспехаў. На творах К. Крапівы вырастае вялікая група нашых майстроў тэатральнага мастацтва. На сцэне тэатра імя Янкі Купалы прайшлі лепшыя п'есы К. Крапівы: «Партызаны», у якой я іграла памешчыцу Яндрыхоўскую, «Канец друж-

бы» — настаўніцу Наталлю Лютынскую, «Хто смеяцца апошнім» — прыбральшчыцу цёцю Кашу, «Плюць жаваранкі» — калгасніцу Аўдошыю Захараўну, «З народам» — сусекаку Марфу. Наш любімы драматург К. Крапіва вельмі добра ўмее даць матэрыял для стварэння яркага вобраза. З вялікім задавальненнем і ўзвясненнем я ўспамінаю сваю работу над вобразамі ў яго п'есах. Самым любімым спектаклем нашага калектыву з'яўляецца спектакль «Хто смеяцца апошнім». Ён ідзе на сцэне тэатра з 1939 года. Мы клапаціліся захоўваць яго і, ка-

лі пабудзіць кожнага з нас, уздэльнікаў спектакля, носту, — мы сыграем яго таксама, як ігралі яго першы раз, з тым жа хваляваннем і з той жа радасцю. Вельмі любю я вобраз калгасніцы Аўдошыі Захараўны ў п'есе «Плюць жаваранкі». Шкада толькі, што мала месца атур адзёў гэтай вобразу ў п'есе. Мы, акцёры тэатра імя Янкі Купалы, вітаючы дарагога нам юбіляра, жакнем ад яго новых і яркіх драматургічных твораў аб нашых савецкіх людзях-змагары.

Л. РЖЭЦКАЯ, народная артыстка СССР.

спектакляў: «Канец дружбы». Наталля—Л. Ржэцкая, Юрка—І. Жданьзаны. У ролі Хадзімона — Г. Глебаў.

Фото І. Салавейчыка.

НАРОДАМ ДЛЯ ЦАРОЛА

Partial text from the left column, mostly obscured by the page edge.

60-годдзе дня нараджэння Кандрата Крапівы

ВЫДАТНЫ ПІСЬМЕННІК

Рознакавы талент Кандрата Крапіва... Ужо ў 30-я гады ён быў вядомым майстрам сатырычнага верша, памфлета, байкі і фельетона...

Траннасе далаеі, творчае выкарыстанне невывярчанага багацця беларускага фальклору... Письменник наделял патрабавальны да мовы...

Змагар за новае жыццё

Сардэчна віншую Вас, дарагі Кандрат Кандратавіч, з шасцідзясяцігоддзем а дня нараджэння... Ждаю доўгага жыцця...

Шалва ДАДЗІЯНІ.

г. Тбілісі.

Дарагі друг

Дарагога Кандрата Кандратавіча ад усёй душы віншую са слаўным юбілеем... Ваша бліскучая творчасць любіма на Украіне...

Ванда ВАСІЛЕУСКАЯ.

Александр КАРНЕЙЧУК.

г. Кіеў.

Творы вялікай праўды

Кандрат Кандратавіч Крапіва належыць да ліку пісьменнікаў, творы якіх карыстаюцца вялікай любімоў на дарослага чытача...

Над кнігай п'ес Кандрата Крапівы, пасябраваўшы з Насцяй Варышчак і Міколам Верасам...

Але маёй пра прыватныя ўражанні ўведзём, што мастацкае слова Крапівы — слова вялікай гістарычнай праўды...

Беларуская літаратура параўнальна маладая, і можа таму яе асабіста патрабавальна ставіцца да яе поспеху...

Апнойчы мой знаёмы, татарын на нацыяналізацыі, убачыўшы п'есу «Пянонь жаваранкі»...

У мяне было такое ачуванне, нібы мой сябар зрабіў прыёме менавіта сабыта...

Няма ў нашай краіне чытача, які б у гэтым дні не жадаў Кандрата Кандратавіча...

С. ГУСАК.

выкладчык Жалудзкай сярэдняй школы Гродзенскай вобласці.

Мікола ЛОБАН.

Вокладкі даваенных выданняў твораў К. Крапіва.

НА МОВАХ НАРОДАЎ

Больш за 30 год назад, у 1925 г., выйшлі з друку першыя кніжкі Кандрата Крапівы «Асцё» і «Крапіва»...

Траннася, дасціпныя, заўсёды актуальныя сатырычныя творы пісьменніка хутка сталі шырока вядомы ў народзе...

Асобнымі выданнямі выйшла п'еса «Пянонь жаваранкі» на нямецкай мове ў Берліне (пераклад К. Зегера, 1952)...

Драматычныя творы Кандрата Крапівы перакладзілі на рускую, украінскую, польскую, румынскую і іншыя мовы...

Грозы смех

Мудрасць народная сцвярджае: тое смех, там і чалавек. Трапіны смех — сіла чалавека!

Першага ліпеня 1941 года. Гомельскія народныя апалчэнцы з цяжасцю разглядаюць плакат, выкананы на матэрыялах партыі Васнецова «Волат»...

У перыядычных выданнях творы К. Крапівы друкаваліся на польскай, нямецкай і іншых мовах.

П'есы К. Крапівы сталіся многім тэатрамі Савецкага Саюза.

Вялікую работу вдале пісьменнік у галіне мастацкага перакладу. Ён пераклаў вялікае колькасць п'ес, драматычных і празаічных твораў рускай, украінскай і іншых братніх літаратур, замежнай літаратуры...

Асобнымі выданнямі выйшла п'еса «Пянонь жаваранкі» на нямецкай мове ў Берліне (пераклад К. Зегера, 1952)...

Драматычныя творы Кандрата Крапівы перакладзілі на рускую, украінскую, польскую, румынскую і іншыя мовы.

Другі том складоваць празаічныя творы К. Крапівы. Тут будуць надрукаваны раманы «Мядзведзічы», сатырычныя і гумарыстычныя апавяданні, фельетоны, памфлеты і нарысы пісьменніка...

Драматургія Крапівы будзе сабраана ў трэцім томе збору твораў. Сюды ўвайдуць «Канец дружбы», «Партызаны», «Хто сміецца апошнім» і іншыя.

У агульным нумары «Раздзім фальшывую гадзіну!» будзе змешчана «Паняна галерыя моладцаў» — малюнак катэры на флоры і яго падзеі...

Сіла ўздзеяння сатырычных запісаў ворагу дзюжучы іх надзеінасці была літарная. Зеланелі ад злосці і скрытага злупілі фальшывы і ад «фрыцаў» тэлеу і ад заўзятай песні Беларускай партызан «Раздзім-лілі магіна» на савы Крапівы.

Сатырычны залп за апапан дапа ворагу пісьменнік-воін. І пакуль здохнік не быў разгромлены, не амаўна «муза палымнай сатыры» К. Крапівы.

М. ЧАУСКІ.

НА МОВАХ НАРОДАЎ

Больш за 30 год назад, у 1925 г., выйшлі з друку першыя кніжкі Кандрата Крапівы «Асцё» і «Крапіва»...

Траннася, дасціпныя, заўсёды актуальныя сатырычныя творы пісьменніка хутка сталі шырока вядомы ў народзе...

Асобнымі выданнямі выйшла п'еса «Пянонь жаваранкі» на нямецкай мове ў Берліне (пераклад К. Зегера, 1952)...

Драматычныя творы Кандрата Крапівы перакладзілі на рускую, украінскую, польскую, румынскую і іншыя мовы.

Другі том складоваць празаічныя творы К. Крапівы. Тут будуць надрукаваны раманы «Мядзведзічы», сатырычныя і гумарыстычныя апавяданні, фельетоны, памфлеты і нарысы пісьменніка...

Драматургія Крапівы будзе сабраана ў трэцім томе збору твораў. Сюды ўвайдуць «Канец дружбы», «Партызаны», «Хто сміецца апошнім» і іншыя.

У агульным нумары «Раздзім фальшывую гадзіну!» будзе змешчана «Паняна галерыя моладцаў» — малюнак катэры на флоры і яго падзеі...

Сіла ўздзеяння сатырычных запісаў ворагу дзюжучы іх надзеінасці была літарная. Зеланелі ад злосці і скрытага злупілі фальшывы і ад «фрыцаў» тэлеу і ад заўзятай песні Беларускай партызан «Раздзім-лілі магіна» на савы Крапівы.

Сатырычны залп за апапан дапа ворагу пісьменнік-воін. І пакуль здохнік не быў разгромлены, не амаўна «муза палымнай сатыры» К. Крапівы.

М. ЧАУСКІ.

3 любоўю да роднага слова

Вядомы выпадак, калі пісьменнік сумашчае сваю творчую работу ў галіне мастацкага слова з работай у якой-небудзь іншай, часам вельмі далёкай галіне ведаў...

Першыя крокі ў лінгвістыку Кандрат Кандратавіч зрабіў яшчэ ў студэнцкіх гадах. Цяпер акадэмік, доктар філалагічных навук Кандрат Кандратавіч Крапіва ўзначальвае Інстытут мовазнаўства Акадэміі навук БССР...

І вось цяпер можна штодзённа застаць Кандрата Кандратавіча ў сваім невялічкім кабінце за катэжэткай з дзюма-трыма тысячамі карткаў. Ідзе размова пра работу аднаго з уплывавых «Беларуска-рускага слоўніка»...

Шмат увагі Кандрат Кандратавіч аддае пытанням развіцця іншых галін беларускага мовазнаўства. Хутка студэнты і выкладчыкі мовы атрымаюць дапаможнікі па гісторыі і курсу сучаснай беларускай мовы...

Ажыццёнае на мовазнаўчым фронце, якое адзначылася ў пасляваенныя гады, у значнай ступені абавязана Кандрату Кандратавічу. Асабліва вялікага поспеху Інстытуту мовазнаўства дасягнуў у справе выхавання навуковых кадраў...

У гэтым ўраччымі дзень хочацца ад усёй душы пажадаць Кандрату Кандратавічу самых вялікіх поспехаў на ўсёй яго шматбаковай дзейнасці.

Мікола ЛОБАН.

Першая роля

Камедыі К. Крапівы атрымалі вялікае прызнанне і ідуць на сцэнах усіх тэатраў нашай краіны. Але лепшае свабоднае ўвасабленне яны знайшлі на сцэне тэатра імя Я. Купалы.

Памятаю, якое незабыўнае ўражанне зрабіў на мяне спектакль «Хто сміецца апошнім», калі я яшчэ вучэнінай хадзіла ў свой любімы тэатр.

І вось праз некалькі год, пасля заканчэння інстытута я прынята ў гэты тэатр. Першая роля! Хіба можна забыць тых хваляванні, якія ахаляюць пры першым выхадзе на сцэну!

Другія сыграныя ролі забываюцца, але першая роля застаецца ў памяці назаўсёды. Для мяне гэта была роля Насці Варышчак у п'есе «Пянонь жаваранкі».

Насця — простая савецкая наладчыца. Жыццё не наладчыца працай, маладой радасцю, верай у добрую будучыню, крытычнымі адносінамі да ўсяго дрэжнага, дасталага. Яна — наша сучасніца. Мне, маладой артысткай, якая ўпершыню сутыкнулася з вялікай работай, разумела была гэтыя гераічныя таму, што яна жыла побач з намі і яе мы бачым у жыцці.

У гэтым дні хочацца пажадаць любімаму драматургу, каб з-пад яго пера і надалей выходзілі ў жыццё вобразы, якія б вучылі быць сапраўднымі чалавекі!

Л. ДРАЗДОВА, заслужаная артыстка БССР.

Сцэна з спектакля «Хто сміецца апошнім» у тэатры імя Я. Купалы.

